

РОЗВИТОК НОРМАТИВНОЇ БАЗИ Е-ДЕМОКРАТІЇ УЧАСТІ В УКРАЇНІ

Показано стан нормативної бази електронної участі в Україні у контексті упровадження європейських принципів державного управління.

Ключові слова: електронна участь, Інтернет, інформаційно-комунікаційні технології, Україна.

Displaying the state of regulatory framework for electronic participation in Ukraine in the context of implementation of European principles of public administration.

Keywords: e-participation, Internet, information and communication technologies, Ukraine.

Інформаційні та комунікаційні технології підвищили очікування громадян від своїх урядів. Тепер вони можуть розраховувати на безпосередню участь у проектуванні урядом програм і послуг. На різних етапах політичного процесу, від виборів до планування та здійснення політики, громадяни беруть все більш активну участь за допомогою різних інструментів, таких як фокус-групи, практичне тестування і електронні інструменти участі. Е-участь є інструментом, що дозволяє урядам вести діалог зі своїми громадянами. Шляхом підвищення здатності держави запитувати, одержувати і використовувати зворотний зв'язок з виборцями, політичні заходи можуть бути краще пристосовані для задоволення потреб і пріоритетів громадян.

Для України сьогодні актуальне питання пошуку шляхів посилення співпраці й зближення з ЄС в усіх аспектах суспільно-політичного життя. Фактично, послідовні заходи щодо розширення можливостей участі громадян у політичному процесі здійснюються у напрямі, що відповідає головним європейським трендам розвитку електронної партиципації.

З метою зміцнення гарантій реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами прийнято постанови Кабінету Міністрів Україна від 5 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» та від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Зазначеними актами передбачено обов'язковість проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, закріплено положення про громадські консультативно-дорадчі органи (громадські ради), визначено необхідність сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади.

Передбачено, що консультації з громадськістю проводяться на регулярній основі з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. При цьому результати проведення консультацій з громадськістю мають враховуватись органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій його роботі.

З 2008 року функціонує урядовий сайт «Громадянське суспільство і влада», покликаний стати комунікативним майданчиком для взаємодії органів виконавчої влади та представників інститутів громадянського суспільства. На зазначеному сайті запроваджено проведення електронних консультацій з громадськістю щодо проектів рішень центральних органів виконавчої влади.

Зазначені урядові ініціативи покликані забезпечити відкритість і прозорість державної політики та спростити умови участі громадян в управлінні державними справами.

Варто відмітити прийняття 9 січня 2007 року Закону України № 537-V "Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки", який визначає необхідність широкого використання можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для створення інформації і знань, вироблення товарів та

надання послуг, реалізації людиною свого потенціалу, підвищення якості життя і забезпечення сталого розвитку країни на основі цілей і принципів, проголошених Організацією Об'єднаних Націй, Декларації принципів та Плану дій, напрацьованих на Всесвітніх зустрічах на вищому рівні з питань інформаційного суспільства (Женева, грудень 2003 року; Туніс, листопад 2005 року).

13 січня 2011 року прийнято Закон України № 2939-УІ "Про доступ до публічної інформації", що заклав основу для створення в Україні ефективної системи електронного урядування та нових стандартів відкритості влади, оскільки визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації. Цей Закон запроваджує європейські норми відкритості і є ще одним реальним кроком держави у євроінтеграційному процесі.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 року № 220 схвалено, а розпорядженням від 18 липня 2012 р. № 514-р затверджено план заходів із упровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" (ПВУ) – багатосторонньої ініціативи, офіційно запровадженої 20 вересня 2011 року, метою якої є: забезпечення виконання урядами конкретних зобов'язань щодо сприяння прозорості державного управління; залучення громадян до участі в процесах державного управління; боротьба з корупцією; використання нових технологій для покращення державного управління. У плані зазначено, що «для забезпечення відкритого урядування необхідно впровадити новітні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема налагодити діалог між органами державної влади та громадськістю з використанням інтерактивних методів взаємодії і можливостей соціальних мереж, модернізувати систему управління в державі, підвищити прозорість влади, покращити доступ до інформації».

Фактично цим планом затверджено ряд заходів, зокрема, щодо розвитку демократії участі.

У рамках ПВУ Україна зобов'язана:

- підвищення ролі громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної політики

- удосконалення правового та методичного забезпечення доступу фізичних, юридичних осіб та об'єднань громадян без статусу юридичної особи до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

- удосконалення законодавчого забезпечення участі громадян та їх об'єднань у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення;

- вироблення спільно з інститутами громадянського суспільства спільних принципів та підходів до налагодження ефективної взаємодії;

- збільшення кількості та підвищення ефективності публічних консультацій з громадськістю (громадських слухань, круглих столів, експертних дискусій) з важливих питань державної політики;

- підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади з громадськими радами в процесі формування та реалізації державної політики;

- розширення сфери використання Інтернету, насамперед удосконалення урядового веб-сайту «Громадянське суспільство і влада» та використання соціальних мереж для комунікацій органів виконавчої влади з громадськістю.

Понад третину громадян України є користувачами мережі Інтернет¹, громадяни України дедалі активніше опановують нові форми комунікацій - "соціальні мережі", стрімко формуються масова Інтернет-аудиторія.

Протягом 2011 року українські урядовці та інші керівники долучилися до численної спільноти користувачів соціальних мереж, і передусім, Facebook, а 4 липня 2012 р. зареєстровано проект Закону № 10705 про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України щодо забезпечення поширення інформації на Веб-сайті Верховної Ради України, власних Веб-сторінках та в соціальних мережах про діяльність народних депутатів, органів Верховної Ради України та структурних підрозділів її Апарату.

Необхідність змін до регламенту аргументується тим, що на сьогодні більше 30% громадян України користуються доступом до інтернету, більше 2 млн громадян користуються соціальними мережами Facebook, Twitter, «Однокласники», «Вконтакті» тощо.

Законопроектом пропонується створювати *«офіційні сторінки Верховної Ради України у соціальних мережах, якими користується не менше 1 мільйона громадян України».*

Таким чином можна стверджувати що в Україні триває процес упровадження нормативної бази й інструментарію електронної участі громадянського суспільства у політичному житті що цілком відповідає новітнім європейським трендам становлення демократії участі.